

Inskrift:

+ þurstaín × hiak × a hili iftir erinmund × sun × sin × auk × iftir kairbiarn × faður × sin
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

Þorsteinn hiogg a helli æftir Ærinmund, sun sinn, ok æftir Gæirbiorn, faður sinn.

»Torsten högg på hällen efter Ärenmund, sin son, och efter Gerbjörn, sin fader.»

Till läsningen: Icke stungna äro 12, 45 **k**, 15, 18, 40 **i**. 23 **e** har en fördjupning på mitten, troligen huggen. Sk efter 12 **k** är säkert. Efter 13 **a** intet sk, icke heller efter 22 **a** och 44 **a**. Efter 17 **i** finns möjligen ett sk. Bst i 46 **a** är kort. Intet sk vid inskriftens slut. — Rhezelius, F a 6: 9—17 **hiaka** × **ilf**, 23 **a** (s. 201), **e** (s. 204); F l 2: 9—17 **lit** × **aka** × **ilf**, 23 **a**, 35 **i** saknas. Bureus' kopparstick och Verelius' träsnitt följa teckningen i F l 2. — Peringskiöld: 9—17 **hiak a hili**, 23 **e**. Träsnittet (B 24) har ett tydligt sk × efter 32 **u**, där teckningen har en skravering. — Dybeck: 9—17 **hiak a hili**, 23 **e**. — Brate: 9—17 **hiak a hili**, 23 **e**, 46 **e**.

Rhezelius har felaktigt läst **ilf** för 14—17 **hili**. Däremot har han läst rätt 9—13 **hiak a** (F a 6), ehuru han icke observerat skiljetecknet efter 12 **k**. Men då han här trott sig finna verbet hacka (**aka**), har han troligen vid renritningen av sin teckning »rättat» 9—10 **hi** till **lit**. Verelius översätter **ilf** »Rune-drakan». Dijkman: »*Ilf*, det är hälla, wij säija ännu, det är intet god alf i honom, det är stenart.»

Om namnet *Gæirbiorn* se Sö 213. Torsten och Ärenmund äro säkerligen, såsom redan Dybeck har antagit, och efter honom v. Friesen och Brate, samma män som omtalas i ristningen vid Veda i Angarns sn, U 209. Torsten har varit bosatt vid Gådersta, och där har han låtit i berget hugga en ristning till minne av sonen Ärenmund och fadern Gerbjörn. Han har förvärvat gods i Gårdarike och för detta köpt Veda by, där han likaledes utfört en ristning till minne av Ärenmund.

361. Gådersta, Skeptuna sn.

Litteratur: B 17, L 513. J. Bureus, F a 6 s. 207 (Rhezelius), F a 5 n:r 316; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 3, bl. 91.

Avbildningar: Rhezelius, teckning (F l 2 n:r 29); P. Helgonius o. J. Hadorph, träsnitt (i Monumenta 3 och B 17).

Runstenen fanns enligt Rhezelius (F a 6) »Widh West^r. gårdz Wangns lidher» (»Wid Wagnslideret» F a 5), enligt anteckning i Peringskiölds *Monumenta* »I Gådersta tomt» (B 17: »Gådersta tomt»). Den är numera försvunnen och har förgäves eftersökts.

Stenens höjd ung. 2,75 m., bredd ung. 1,80 m.; ristningens höjd ung. 1,67 m., bredd ung. 1,42 m.

Inskrift (enligt B 17):

erefast · atala + auk · stain þair · litu · rkta stanir · at · bihrn · uk · hulma · rita
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Ærnfast[r] . . . ok Steinn þæir letu retta stein(?) at Biorn, ok Holma rett[i].

»Ärnfast . . . och Sten de läto uppresa stenen efter Björn, och Holma uppreste.»

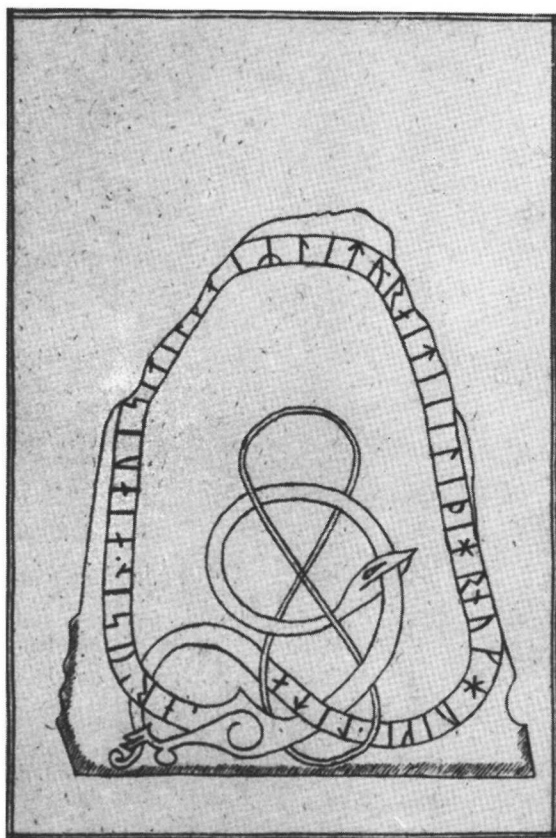


Fig. 70. U 361. Gådersta, Skepptuna sn.
Efter teckning av Rhezelius.

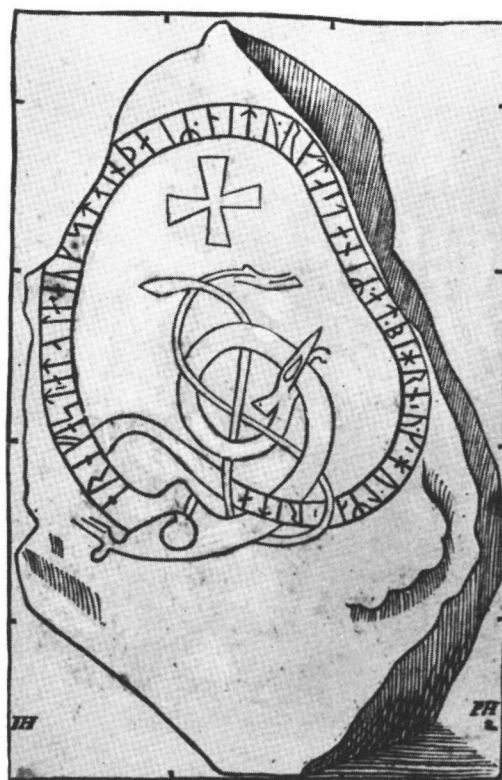


Fig. 71. U 361. Gådersta, Skepptuna sn.
Efter B 17.

Till läsningen: Stenen har tydligen varit ganska svårläst. De båda läsningar, som finnas bevarade, avvika rätt mycket från varandra. Rhezelius återger inskriften sålunda: **er - - siṇ · aia uis - ain þair litu · rait - - li þihrn uk hu - ki · lita**. Ett par runföljder kunna anses tämligen säkra: 16—29 **stain þair · litu · r** och 41—49 **bihrn · uk · hu**. 43 **h** är felläst (eller felristat) för **o** eller **a**. Att inskriften har börjat med (två eller tre) mansnamn framgår av formen **þair** 'de' (pl. nom. mask.). Det första namnet har sannolikt varit *Ærnfastr*; den sista runan **r** har antingen blivit så skadad, att den på 1600-talet ej mera kunde läsas, eller uteglömts av ristaren. Den tredje runan i B 17 kan möjligen läsas **n**; den har ett mycket kort streck snett över hst. Huruvida därefter har följt ett eller två namn är ovisst. Något namn **atala** är icke känt. Möjligen är Rhezelius' läsning **uis - ain** riktig och inskriftens början har varit **ernfastr auk uistain** *Ærnfastr ok Vistæinn* »Ärnfast och Visten». 30 **k** är säkerligen fel för **i**. Det efter 29—32 **rita** följande ordet har tydligen varit mycket svårläst; Rhezelius har endast några stavar, B 17 den egendomliga formen 33—38 **stanir**. Ristningen har möjligen haft (ack. pl.) **staina staina** »stenarna». 48—52 **hulma** låter förena sig med vad Rhezelius kunnat iakttaga. Både Rhezelius och B 17 ha den sista runan 56 **a**. Men rimlig mening kan man få, endast om man antager, att sista ordet varit en imperfektform **riti retti** »reste».

Om tolkningen av inskriftens sista ord som *ok Holma retti* »och Holma reste» är riktig, har Holma sannolikt varit antingen hustru till Björn eller moder till honom. Om namnet *Ærnfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 100, om *Holma* ib. s. 105.

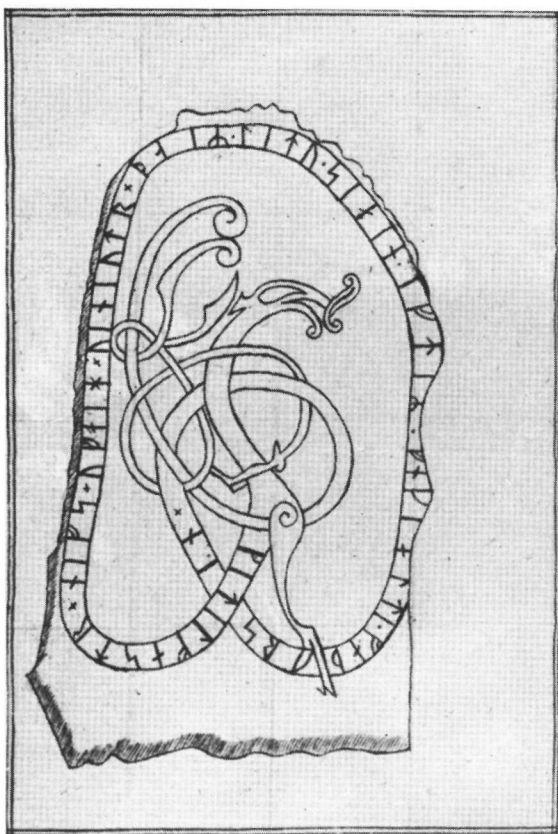


Fig. 72. U 362. Gådersta, Skepptuna sn.
Efter teckning av Rhezelius.



Fig. 73. U 362. Gådersta, Skepptuna sn.
Efter B 19.

362. Gådersta, Skepptuna sn.

Litteratur: B 19, L 514. J. Bureus, F a 6 s. 207 (Rhezelius), F a 5 n:r 315, F a 1 s. 72; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 90; O. Celsius, SR 1 s. 381.

Avbildningar: Rhezelius, teckning (F 1 2 n:r 28); Bureus kopparstick (F f 6 n:r 131); P. Helgonius o. J. Har-dorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 19).

Runstenen fanns enligt Rhezelius »På Gården» (F a 6), »Skiäftuna Gåderstad inne på går-den» (F 1 2; likaså F a 5), enligt anteckning i Peringskiölds *Monumenta* i »Gådersta Östre går-den» (B 19: »Gåderstad östra gårde»). Det är säkerligen denna runsten som avses med upp-giften i *Ransakningarna*: »Vthi Gåderstadh på garden finnes en Runasteen pårijtat.» Den är numera försvunnen och har förgäves eftersökts.

Stenens höjd ung. 2,20 m., bredd ung. 1,20 m.; ristningen ung. 1,55 m. × 1,15 m.

Inskrift (enligt B 19):

kitilfastr · niks ufaihr - - iutr × pair × litu · stain × iftir × inkialti × faður sin ·
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60

Kættilfastr, Nefr(?), *Ofæigr*... þæir letu stæin æftir Ingjald, faður sinn.

»Kättilfast... Ofeg... de läto [resa] stenen efter Ingjald, sin fader.»